

Money Lisa
Kosmos, 2007
Peter NEUGEBAUER
3 - 4 spelers vanaf 10 jaar
± 90 minuten

Spelidee

Money Lisa is een spel voor 3 - 4 kunstvrienden vanaf 10 jaar.

Als kunstverzamelaars ontmoeten de spelers elkaar regelmatig op de talrijke veilingen van wereldberoemde meesterwerken. Meermaals wordt er open geboden, maar vaak wordt er ook verdekt geboden op de kunstwerken.

Als men niet meteen een toeslag heeft ontvangen, kan men eventueel achteraf het resultaat toch nog beïnvloeden naar zijn zin, tenzij uiteraard ook een lieve medespeler zijn trukendoos heeft bovengehaald.

Bij het samenstellen van zijn verzameling moet men doelbewust handelen zodat men bij een expositie zoveel mogelijk werken van één tijdperk of van één thema kan presenteren.

Doel van het spel

De speler die bij de talrijke kleine tentoonstellingen en de beide grote exposities, door een verstandig samengestelde verzameling schilderijen, de meeste prestigepunten weet te behalen, wint het spel.

Spelmateriaal

⇒ 36 schilderijen

⇒ 40 geldkaarten

(telkens de waardes 1 - 10 in vier kleuren)

⇒ 32 truckaarten

⇒ 1 dobbelsteen

⇒ 4 spelfiguren

⇒ 4 telstenen

➡ 1 speelbord

➡ 1 handleiding

Spelvoorbereiding

- ⇒ Het **speelbord** wordt in het midden van de tafel gelegd.
- ⇒ De **schilderijen** worden verdekt zeer grondig gemixt. Op elk van de vier grote kaartvelden worden 9 kaarten als open voorraadstapel gelegd.
- ⇒ De truckkaarten worden eveneens zeer grondig gemixt en als verdekte voorraadstapel op het desbetreffende speelbordveld met de afbeelding in het midden van de tafel gelegd.
- ⇒ Iedere speler neemt **1 spelfiguur** en de **telsteen** van dezelfde kleur. De telsteen wordt op het veld 0 van de prestigetabel, die rondom het speelbord loopt, geplaatst. De spelfiguur plaatsen de spelers voor zich neer.
- ⇒ Bovendien ontvangt iedere speler in zijn kleur een **set met 10 geldkaarten** (in de waarde 1 tot en met 10).
- ⇒ De speler die als laatste een expositie heeft bezocht, wordt de **startspeler** en ontvangt de dobbelsteen.

De schilderijen

De schilderijen tonen 36 verschillende meesterwerken. Deze meesterwerken kunnen op twee manieren worden verzameld: als een **tijdperk-serie** of als een **thema-serie**.

De **tijdperkperiode** kan men herkennen aan de **gekleurde achtergronden**:

late gotiek en renaissance

barok, classicisme en romantiek

impressionisme

pioniers van de moderne kunst

klassieke moderne kunst

hedendaagse kunst

Het **thema** kan men herkennen aan het **symbool in de hoeken**.

tafereel

naaktschilderij

stilleven

landschap

portret

interieur

Als er een tentoonstelling plaatsvindt, worden de schilderijen in het bezit van de spelers gewaardeerd. Hoe meer kaarten een speler uit één tijdperkperiode of van één thema in zijn bezit heeft, hoe meer prestigepunten hij ontvangt.

Alle begin is moeilijk: de beide eerste schilderijen

Aan het begin van het spel neemt iedere speler om de beurt twee schilderijen. Het nemen van deze schilderijen gebeurt zoals hierna wordt beschreven.

De startspeler zet zijn spelfiguur op een veilinghuis (groot vierkant veld) naar keuze en neemt van de aangrenzende stapel de bovenste schilderijkaart en legt die **open** voor zich neer.

De andere spelers volgen om de beurt, met de wijzers van de klok mee, waarbij zij er op letten om hun spelfiguur telkens in een **ander** veilinghuis te plaatsen dan de medespelers. Ook deze spelers nemen telkens de bovenste kaart van de aangrenzende stapel.

Nadat iedere speler zijn eerste schilderij heeft genomen, worden alle spelfiguren uit de veilinghuizen terug naar de spelers gegeven. Dan begint een tweede keuzeronde die net verloopt zoals de eerste keuzeronde.

De tweede schilderijkaart legt iedere speler open naast zijn eerste schilderijkaart.

Daarna blijven de spelfiguren op hun veilinghuis staan en de spelfiguren starten vanaf die positie.

Een overzicht van het spelverloop

Het spel bestaat uit **twee verzamelrondes**. In deze verzamelrondes kopen de spelers op veilingen schilderijen die elke speler **in drie stapels** voor zich neerlegt.

Bij elke veiling moet iedere speler één van zijn geldkaarten als bod inzetten.

Na **negen veilingen** is een verzamelronde beëindigd en worden de verzamelde schilderijen in een grote **expositie** gewaardeerd. In sommige veilingen wordt open geboden, in andere veilingen wordt dan weer verdekt geboden. Meestal wint het hoogste bod, soms echter wint het kleinste bod.

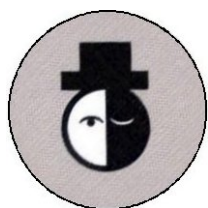
Verloop van een verzamelronde

Vóór elke verzamelronde moet iedere speler uit zijn geldkaarten één kaart uitkiezen die hij niet bij een veiling wil inzetten. Deze kaart wordt voor de speler gedeeltelijk onder het speelbord geschoven. Deze kaart levert bij een **aanvullende waardering**, aan het einde van de ronde, eventueel prestigepunten op. De speler die na een grote expositie met zijn telsteen op de prestigetabel het verst achteraan ligt, zet zijn telsteen de waarde van deze kaart naar voor.

- Zodra iedere speler één kaart voor de aanvullende waardering onder het speelbord heeft geschoven, begint de verzamelronde.
- De speler die aan de beurt is, wordt de actieve speler genoemd.
- De startspeler is de eerste actieve speler. Hij dobbelt en zet zijn spelfiguur, met de wijzers van de klok mee, zoveel velden verder op het carrièrepad (de binnenbaan waarop zijn spelfiguur staat).
- Het veld waarop de speler zijn beweging heeft beëindigd, wordt vervolgens uitgevoerd.
- Daarna komen de medespelers om de beurt, met de wijzers van de klok mee, aan bod.
- Als het speciale symbool wordt gedubbeld, mag de actieve speler naar keuze 1, 2, 3 of 4 velden vooruitgaan.
- Als de spelfiguur van een speler op een veld landt waarop zich al een spelfiguur van een andere speler bevindt, wordt de spelfiguur van de actieve speler op het eerstvolgende vrije veld gezet.

De speelbordvelden

TRUCKKAARTEN

De speler trekt een truckkaart van de verdekte voorraadstapel. Iedere speler mag **hoogstens zes** van deze kaarten bezitten. Als een speler een zevende truckkaart ontvangt, moet hij één van deze kaarten op de open aflegstapel leggen in het midden van de tafel. Als de voorraadstapel is opgebruikt, wordt de aflegstapel zeer grondig gemixt en als nieuwe verdekte voorraadstapel klaargelegd.

Als een speler een truckkaart heeft uitgespeeld, wordt ze nadien op de open aflegstapel gelegd.

Er zijn **drie soorten** van truckkaarten:

OPNIEUW DOBBELEN

Een speler mag, als hij met zijn dobbelresultaat niet tevreden is, nog eenmaal dobbelen. Als ook dit resultaat geen voldoening geeft en hij nog een dobbelkaart afgeeft, mag hij nog eens dobbelen. Dit mag hij zo vaak doen als hij wil, uiteraard moet telkens een dobbelkaart worden afgegeven.

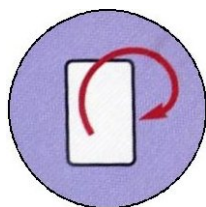
EEN BOD TOEVOEGEN

De speler mag bij een **open veiling** zijn bod naderhand met de afgebeelde waarde (respectievelijk 1 of 2 miljoen) verhogen of verlagen.

STOP !

Een speler die door een medespeler wordt aangevallen met een ' **valse expertise** ' of een ' **gedwongen ruil** ', kan deze kaart direct uitspelen en hiermee de aanval afweren.

VALSE EXPERTISE

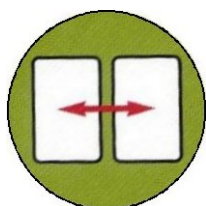
De speler mag een schilderijkaart van een medespeler **omdraaien** (dit betekent met de tekstzijde naar boven leggen). Als de speler meerdere kaarten op een stapel heeft liggen, mag van deze stapel alleen de bovenste kaart worden omgedraaid. Als de speler maar één kaart bezit, mag deze kaart niet worden omgedraaid.

Bij iedere speler mag **hoogstens één kaart** omgedraaid liggen. Het omdraaien van een schilderijkaart kan de speler alleen verhinderen door het uitspelen van een ' STOP ! '-kaart.

BELANGRIJK

Zolang een schilderijkaart omgedraaid ligt (met de tekstzijde naar boven), wordt er bij een expositie geen rekening mee gehouden.

Een speler mag in plaats van het omdraaien van een schilderijkaart bij een medespeler ook een eigen omgedraaide schilderijkaart terug met de beeldzijde naar boven leggen.

GEDWONGEN RUIL

De speler mag met een medespeler een open schilderijkaart ruilen.

Hij geeft een open schilderijkaart af aan de medespeler waarvan hij een open schilderijkaart ruilt. Deze gedwongen ruil kan de getroffen medespeler alleen verhinderen door het uitspelen van een ' STOP ! '-kaart.

De beide spelers moeten deze geruilde kaarten leggen op de plaats waar daarvoor de oude kaarten lagen.

KLEINE TENTOONSTELLING

Als een speler met zijn spelfiguur op zulk een veld landt, gebeurt er **om te beginnen** nog niks. Zodra echter **precies twee spelfiguren tegelijkertijd op twee velden** ' kleine tentoonstelling ' staan, komt het tot een kleine waardering.

Nu worden alleen de open schilderijkaarten van iedere speler gewaardeerd. Hoe meer schilderijen men van een bepaald tijdperkperiode (kleur) of van een bepaald thema (symbool) heeft, hoe meer prestigepunten men ontvangt.

- afzonderlijke schilderijen = 1 punt
- serie van 2 schilderijen = 4 punten
- serie van 3 schilderijen = 9 punten

BELANGRIJK

Een schilderij kan maar deel uitmaken van één serie. Dezelfde kaart kan dus bij een waardering niet gebruikt worden in een tijdperk-serie en in een thema-serie.

Meer dan 9 punten (voor een serie van drie kaarten) kan een speler in een kleine tentoonstelling niet verdienen. De punten worden onmiddellijk met de telsteen op de prestigetabel aangeduid. Op elk veld van de prestigetabel kunnen meerdere telstenen staan, de stenen worden dan gewoon op elkaar gestapeld.

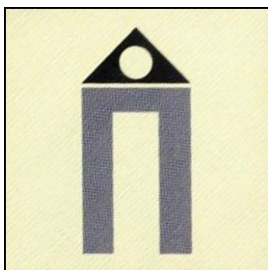
Voorbeeld

De speler ontvangt 5 punten: 4 punten voor een serie van twee kaarten en 1 punt voor een afzonderlijke kaart. Het speelt daarbij geen rol dat de middelste kaart in een tijdperk en in een thema past omdat ze toch maar in één serie wordt gewaardeerd.

VRIJE KEUZE

De speler zet zijn spelfiguur onmiddellijk op een onbezet veld naar keuze (ook een veilingveld is toegelaten) en voert deze actie uit.

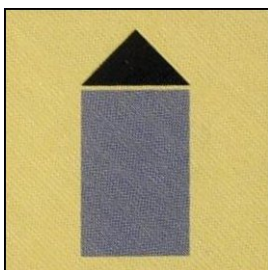

VEILINGHUIS

Op deze plaats kunnen de spelers nieuwe schilderijen verwerven. De speler zet zijn spelfiguur op één van de rechthoekige velden onder het desbetreffende veilinghuis en bepaalt hiermee de soort van veiling.

TIP

Als er naast het veilinghuis geen schilderijen meer liggen, vindt er uiteraard ook geen veiling meer plaats.

DE VEILINGHUIZEN

- Bij elk veilinghuis hoort een stapel met schilderijkaarten. Als een speler op een veilinghuis komt, nemen alle spelers deel aan de veiling met hun bovenste kaart.
- Bij een veiling zet elke speler **precies één** van zijn geldkaarten in.
- Met het uitspelen, respectievelijk blootleggen, van zijn kaart begint steeds de **linkerbuurman** van de actieve speler. De andere spelers volgen met de wijzers van de klok mee.
- Afhankelijk van de soort veiling mogen aanvullend truckkaarten worden gespeeld of moet er worden gedobbeld.

BELANGRIJK

Als er meerdere spelers uiteindelijk het beste bod hebben, wint van deze spelers de actieve speler. Als de actieve speler niet betrokken was in de gelijke stand, wint van die spelers de speler die het dichtst aan de rechterkant van de actieve speler zit.

Open veiling

Hier worden de geldkaarten om de beurt open neergelegd. De actieve speler bepaalt de soort van veiling:

Het hoogste bod wint.

Het kleinste bod wint.

Het hoogste bod wint met alleen maar even kaarten.

Het hoogste bod wint met alleen maar oneven kaarten.

Nadat iedere speler een geldkaart heeft uitgespeeld, mogen de spelers om de beurt (opnieuw te beginnen met de linkerbuurman van de actieve speler) hun bod met de truckkaarten +/-1 Mio of +/-2 Mio trachten te verbeteren.

Er mogen ook meer van deze kaarten in een keer worden gespeeld. Als een speler het bod van zijn voorgangers niet minstens kan evenaren, moet hij passen en uit de veiling stappen. De resterende spelers blijven zolang aan de beurt met het spelen van truckkaarten tot er een beste bod is bepaald. Dat kan dus bij ' Het kleinste bod wint. ' ook een negatief getal zijn.

Voorbeeld

De soort van veiling is ' Het hoogste bod wint met alleen maar oneven geldkaarten '. Speler Blauw biedt een 9, Geel een 7, Rood eveneens een 9 en Groen een 5. Aangezien bij een gelijke stand een navolgende speler beter is, speelt Blauw een truckkaart en verhoogt met 1 tot 10. Geel legt ook twee truckkaarten af men een totale waarde van 3 en verhoogt dus eveneens tot 10 miljoen. Rood en Groen passen. Blauw verhoogt opnieuw met een truckkaart tot 12. Geel verhoogt eveneens tot 12. Aangezien Blauw nu past, wint Geel omdat hij bij een gelijke stand na Blauw komt.

TIP

Als een speler de gevraagde kaart (even of oneven) niet meer heeft, speelt hij toch een geldkaart naar keuze uit die dan de waarde 0 krijgt. Het bod kan dan met truckkaarten worden verhoogd.

Gesloten veiling

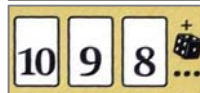
Hier worden de geldkaarten verdekt neergelegd en vervolgens om de beurt blootgelegd. Truckkaarten mogen bij een gesloten veiling niet ingezet worden.

Het hoogste bod wint.

Het kleinste bod wint.

Het hoogste bod plus het dobbelresultaat wint.

Als de actieve speler heeft beslist dat aanvullend aan de afgelegde geldkaart nog een dobbelresultaat moet worden toegevoegd, legt om te beginnen zijn linkerbuurman zijn verdekte geldkaart bloot. Vervolgens dobbelt deze speler en telt het resultaat bij de waarde van zijn kaart op. Het speciale symbool op de dobbelsteen telt daarbij als 0. Als de speler een truckkaart 'Opnieuw dobbelen' uitspeelt, mag hij nog eens dobbelen. Bij het uitspelen van meerdere zulke kaarten mag hij meermaals na elkaar dobbelen.

Pas daarna legt de volgende speler zijn geldkaart bloot en dobbelt met de dobbelsteen en speelt eventueel truckkaarten uit om nog eens te mogen dobbelen.

Nadat alle spelers **éénmaal** aan de beurt zijn geweest, wint die speler de veiling die het beste bod heeft bereikt. Bij een gelijke stand wint van die spelers de speler die het laatste bod heeft gedaan.

De speler die een schilderijkaart heeft gewonnen, legt deze kaart open voor zich neer. Zijn eerste schilderij die hij wint bij een veiling, legt hij open naast zijn beide neergelegde schilderijen. Als de speler een volgende schilderij verwerft op een veiling, moet hij een open schilderij naar keuze bedekken. Op deze manier ontstaan bij alle spelers **drie stapels** met schilderijen.

Als op grond van een 'Valse expertise' op een stapel een schilderij met de tekst naar boven ligt, mag op deze kaart geen schilderij worden afgelegd. De speler moet eerst met een eigen 'Valse expertise' deze kaart terug op de beeldzijde draaien vooraleer hij hier opnieuw een schilderij kan neerleggen.

Ingezette truckkaarten worden op de open aflegstapel gelegd. De ingezette geldkaarten legt iedere speler op een eigen verdekte aflegstapel.

Na de veiling zet de actieve speler zijn spelfiguur van het rechthoekige veld opnieuw op het veilinghuis en de volgende speler, met de wijzers van de klok mee, is aan de beurt.

Einde van een verzamelronde en grote expositie

Na negen veilingen (dit is als alle geldkaarten zijn ingezet) is een verzamelronde beëindigd en vindt er een grote expositie plaats.

De spelers nemen al hun open schilderijen (niet de schilderijen met de tekst naar boven) en ordenen deze schilderijen naar keuze tot series (zie pagina 4) en berekenen hun behaalde prestigepunten. De prestigepunten worden vervolgens met de telsteen aangeduid op de prestigetabel.

- afzonderlijke schilderijen	= 1 punt	- serie van 4 schilderijen	= 16 punten
- serie van 2 schilderijen	= 4 punten	- serie van 5 schilderijen	= 25 punten
- serie van 3 schilderijen	= 9 punten	- serie van 6 schilderijen	= 36 punten

BELANGRIJK

Een schilderij kan maar deel uitmaken van één serie. Dezelfde kaart kan dus bij een waardering niet gebruikt worden in een tijdperk-serie en in een thema-serie.

Voorbeeld

De speler ontvangt 22 punten: 16 punten voor een tijdperk-serie (impressionisme) van vier blauwe schilderijen, 4 punten voor een thema-serie (stilleven) van 2 schilderijen en telkens 1 punt voor de beide afzonderlijke schilderijen. De omgedraaide kaart wordt niet gewaardeerd.

Daarna vindt de **extra waardering** plaats. De speler die op de prestigetabel het verst naar achter ligt, gaat met zijn telsteen de waarde, van de aan het begin verdekt afgelegde geldkaart, naar voor. Als er meerdere spelers even ver achterop liggen, mogen al deze spelers de waarde van hun kaart naar voor gaan.

Na de grote waardering verdeelt iedere speler zijn schilderijen opnieuw over drie stapels. Elke speler mag zelf beslissen welke kaart hij bovenaan de stapel legt. Als de speler een kaart had liggen met de tekst naar boven, moet deze kaart in elk geval bovenaan één van deze drie stapels worden gelegd.

Voor de tweede verzamelronde neemt iedere speler opnieuw zijn tien geldkaarten in de hand. Hij kiest een geldkaart uit en schuift die gedeeltelijk onder het speelbord. Alle truckkaarten die de spelers nog bezitten, mogen ze gebruiken in de volgende verzamelronde.

De nieuwe ronde begint bij de linkerbuurman van de speler die als laatste aan de beurt was.

Einde van het spel

Het spel eindigt na de tweede verzamelronde. Het komt nog tot een laatste grote expositie gevolgd door een extra waardering.

TIP

Als een speler meer dan 99 prestigepunten behaalt, begint hij terug bij 0 en telt er achteraf 100 punten bij op.

De speler die met zijn telsteen het verst is gevorderd op de prestigetabel wint het spel. Als er een gelijke stand is, wint van die spelers de speler die de meeste open schilderijen heeft. Als ook hier een gelijke stand is, zijn er meerdere winnaars.

23 januari 2008